

Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie

PROBLEMY NOWOCZESNEJ EDUKACJI

The problems of modern education

Tom VI

**Formy i metody pracy z uczniem
ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**

Forms and methods of working with students
with special educational needs

**Pod redakcją
Edyty SADOWSKIEJ
Mateusza DĄSALA**

Częstochowa 2016

Recenzenci
Aleksandra SIEDLACZEK-SZWED
Alla YAROSHENKO

Przygotowanie edytorskie
WYDAWNICTWO WSL w Częstochowie

© Copyright by Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie
Częstochowa 2016

ISBN 978-83-61425-49-6
ISSN 2084-2430

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie
ul. Nadrzeczna 7, 42-200 Częstochowa
tel. +48 34 365 58 02; fax +48 34 365 48 59
www.wsl.edu.pl

WSTĘP .....

**CZEŚĆ I. KSZTAŁT
– PROF**

Bogdan BUYAK
Футурологія педагог

Natalia ANDRIYCH
*Професійна підгот
середовищі: сканди*

Oksana BODNAR, V
*Формування компет
в онтогенезі людини*

Nadiia BRYZHAK
*Підготовка майбут
з обдарованими учн*

Halyna DERKACH
*Роль термінологічн
мовно-комунікатив*

Nataliia ZAKORDO
Модель фахівця сфе

Iryna LEVCHYK
*Система вправ для
компетентності у*

Olha SOROKA
*Особливості форму
соціальних працівни*

Tetiana OLENDR
*Підвищення мотива
факультетах як не*

Iryna TSAR
Використання трен

Spis treści

WSTĘP	11
CZĘŚĆ I. KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH – PROFESJONALIZM W NOWOCZESNEJ EDUKACJI	13
Bogdan BUYAK <i>Футурологія педагогічної освіти</i>	15
Natalia ANDRIYCHUK <i>Професійна підготовка вчителя до роботи в інклюзивному середовищі: скандинавський досвід</i>	25
Oksana BODNAR, Wasyl GRUBINKO <i>Формування компетентності єдності біологічного та соціального в онтогенезі людини у майбутніх вчителів біології</i>	35
Nadiia BRYZHAK <i>Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями як складова його професійної компетентності</i> .	45
Halyna DERKACH <i>Роль термінологічної лексики у формуванні англомовної професійної мовно-комунікативної компетенції студентів магістратури</i>	53
Nataliia ZAKORDONETS <i>Модель фахівця сфери туризму швейцарії</i>	63
Iryna LEVCHYK <i>Система вправ для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності у говорінні майбутніх психологів</i>	77
Olha SOROKA <i>Особливості формування професійного іміджу майбутніх соціальних працівників</i>	91
Tetiana OLENDR <i>Підвищення мотивації у вивченні англійської мови на неспеціальних факультетах як невід'ємна складова якості іноземної підготовки</i>	97
Iryna TSAR <i>Використання тренінгових форм навчання на заняттях іноземної мови</i>	107

CZEŚĆ II. INNOWACYJNE TECHNOLOGIE W EDUKACJI	115
Liudmyla VANYUHA, Jaroslava TOPORIVSKA <i>Інтеграція у суспільство осіб з обмеженими можливостями засобами театру в умовах інклюзії</i>	117
Halyna HONCHAROVSKA <i>Психолого-педагогічне забезпечення супроводу розвитку дитини дошкільного віку з порушеннями емоційної сфери</i>	129
Helena NIEŻYŃSKA, Wołodymyr TYMENKO <i>Coaching jak innowacyjna technologia pedagogicznego współdziałania w systemie wyższej edukacji Ukrainy</i>	139
Inna SHYMKIV <i>Особливості організації навчальної діяльності учнів у контексті індивідуально орієнтованих технологій</i>	147
Liudmyla SUKHORUKOVA <i>Засоби посилення виразності композиції кадру мультимедійного твору</i>	159
CZEŚĆ III. ROZWÓJ EDUKACJI W OBLCZU ZMIANY	165
Victor HRUSHKO <i>Протистояння грошової цивілізації та азійського способу виробництва на архитиповому рівні колективного несвідомого</i>	167
Anatolij KLYMENKO <i>Синергетичний підхід в навчанні і вихованні</i>	175
Lyubow KONDRATIUK <i>Філософські аспекти педагогічного мислення</i>	187
Lyubow LYTVYN <i>Використання світового досвіду фінансового регулювання розвитку вищої освіти в Україні</i>	193
Halyna PETRYSHYN <i>Аналіз освіти як механізму відтворення культурного капіталу в умовах трансформації українського суспільства</i>	203
Liliya MORSKA <i>Zawodowe zdrowie nauczyciela: sposoby zachowania</i>	211

CZEŚĆ IV. Z TEO

Gabriela KOWALSKA
*Potencjał edukacyjny
ruchowymi i intelek*

Grażyna PIETRUSZ
*Zaburzenia mowy. F
w wieku przedszkoln*

Wiesław SZTUMSK
Wzrost popytu na sp

Ewelina DZIEWOŃ
*Dostępność szkół wy
z niepełnosprawność*

Justyna MIGOŃ-SA
*Edukacyjny aspekt g
gier historycznych ...*

Łukasz SASUŁA
Gry wideo jako nowe

Tomasz KUK
*Wybrane zagadnieni
efektów pracy wykła*

ALFABETYCZNY

EDUKACJI	115
.....	117
.....	129
.....	139
.....	147
.....	159
.....	165
.....	167
.....	175
.....	187
.....	193
.....	203
.....	211

CZĘŚĆ IV. Z TEORII I PRAKTYKI	221
Gabriela KOWALSKA, Barbara GRZYB <i>Potencjał edukacyjny w pracy z dzieckiem z zaburzeniami sensorycznymi, ruchowymi i intelektualnymi .....</i>	223
Grażyna PIETRUSZEWSKA-KOBIELA <i>Zaburzenia mowy. Formy i metody pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym .....</i>	235
Wiesław SZTUMSKI <i>Wzrost popytu na specjalne potrzeby edukacyjne .....</i>	247
Ewelina DZIEWOŃSKA-CHUDY <i>Dostępność szkół wyższych dla kandydatów na studia z niepełnosprawnością słuchu .....</i>	253
Justyna MIGOŃ-SASUŁA <i>Edukacyjny aspekt gier planszowych na przykładzie polskich gier historycznych .....</i>	261
Łukasz SASUŁA <i>Gry wideo jako nowe medium do wykorzystania w edukacji .....</i>	273
Tomasz KUK <i>Wybrane zagadnienia neurolingwistyki w kontekście podnoszenia efektów pracy wykładowcy akademickiego .....</i>	281
ALFABETYCZNY SPIS AUTORÓW	287

Victor HRUSHKO

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка, Україна

Протистояння грошової цивілізації та азійського способу виробництва на архитиповому рівні колективного несвідомого

Однією з актуальних проблем з якою стикається людство у різних куточках світу є конфлікт, який триває не одне тисячоліття, між заорганізованим порядком владних ієрархій і прагненням людей до збільшення рамок особистих свобод, котрий на сучасному етапі набрав форми протистояння різних цивілізаційних систем.

Згідно з теорією британського вченого Гелфорда Джона Маккіндера увесь світ можна розділити на дві цивілізаційні зони таласократичну і телурократичну, цивілізації моря та суходолу, які організуються за якісно відмінними принципами. Цивілізації суходолу віддають перевагу політичній сфері над економічною і формують азійський спосіб виробництва, де організують суспільство зверху і керуються принципом єдиноначальності. Морські ж цивілізації надають перевагу економічній сфері над політичною, у свою чергу, орієнтуються на торгівлю, згодом на індустрію, а на сьогодні пріоритет віддають банківсько-фінансовому сектору. Тут не існує єдиного центру прийняття рішень і тому верхи управляють низами не директивно, а використовуючи різні стимулюючі методи, в основі яких визнання свободи за кожним суб'єктом соціальної дії на реалізацію власного інтересу (Бжезінський, 2000, с. 6).

Ці дві цивілізаційні моделі сформувались досить давно. На початках, з появою перших держав, встановилися державні форми централізованого управління рабовласницькою економікою, що ознаменувало собою появу азійського способу виробництва. Зокрема, у стародавньому Китаї зосереджувалась увага на визначальній ролі держави в економічному житті суспільства, котра має забезпечувати порядок, праця вважалась головним джерелом творення багатства, пропагувався культ заощадливості, нагромадження і зберігання. Однак уже в Древній Індії набуває більшої ваги роль приватної власності і необхідність застосовувати стимули: для найманого працівника – матеріальну винагороду, а для раба – перспективу звільнення.

Вже тоді у надрах натурального господарства, в умовах панування централізованих деспотій (азійського способу виробництва), де держава відіграла провідну роль в економічних процесах, неухильно розширювалися масштаби товарно-грошових відносин і загострювалися проблеми співіснування державної, громадської і приватної власності.

З часом торгівля почала відігравати все більшу роль в житті суспільства – породивши гроші. У Месопотамії вже у середині III тисячоліття до н.е. почали використовувати золото і срібло, як засоби платежу і одночасно фіксується поява вільнонайманих працівників, які виконували певну роботу згідно з договірною платою. Важливою економічною подією була поява стандартизованих дрібних монет на початку I тисячоліття до н.е. на Близькому Сході, яка стала першою грошовою революцією, і звідти поширилась по всьому світу (Ільїн, 2007, с. 79–92). У пам'ятці часів Вавилону (VII ст. до н.е.) – «Кодексі царя Хаммурапі», вперше письмово зафіксована практика лихварства.

Грошова цивілізація виростала з надр азійського способу виробництва і на початках являла собою периферійну сферу діяльності, одержавши можливість для свого розвитку у прибережних містах, де велась більш жвава торгівля. Саме у приморських регіонах нова форма цивілізації зростає і набула згодом глобального впливу. Вона не залишалась незмінною, а щоразу набувала нових форм. Згідно тверджень Жака Атталі, від моменту становлення Торговий Лад пройшов вісім етапів свого розвитку, кожен наступний зумовлювався появою нової ефективнішої технології використання енергії та організації комунікації. Паралельно змінювався і азійський спосіб виробництва, пристосовуючись до викликів часу, проте завжди залишались незмінними системоформуючі матриці цих двох моделей: централізованої, де зосереджувалась влада в одних руках при одному підході, і децентралізованої влади, де рушійною силою розвитку суспільства виступає особистий інтерес рядових громадян при іншому. Ці моделі можна виявити у різних куточках світу на різних історичних етапах, що свідчить про типовість, яка, очевидно, породжена певними особливостями людської психології. В її глибинах закладені певні програми, які визначають логістику нашої самореалізації за тих чи інших обставин.

Очевидно, що товарно-грошова система та азійський спосіб виробництва являють собою наскрізні для історії економіко-політичні структури. Вони являють собою інваріанти, на які час не впливає. В основі їх, очевидно, знаходяться праобрази, за термінологією Платона; праформи, як їх визначали Йоганн Кеплер, Йоганн Гете, Вольфган Паулі; «одвічні формули», згідно висловлювань Томаса Манна; ментальні структури – за Клодом Леві-Стросом; архетипи колективного несвідомого – за Карлом Густавом Юнгом. Історія розвивається, рухаючись навколо ключових цінностей, які насправді ніколи не гинуть, щоразу відроджуючись у нових формах, в яких

вони постають збагаті, можуть відрізнитись зберегти свої базові. Такі базові принципи. Ацтекської імперії, протягом усієї історії (азійських цивілізацій фінансів США (грошова цивілізація) часом, знову і знову засвідчують, що їх ніколи не вдалося виявити контур

Причини одностороннього співжиття варто шукати в К.Г. Юнг відкрив і виявив, що міфи і легенди людській волі реальні і поведінку людей та їхні рефлексії. Усвідомлення у міфології як боги і демонічний вплив на людське розглядати Античну міфологію богів-архетипів, чий архетип назвати Діоніса та Аполлона людей і одночасно скаргою а Аполон – аристократами, пріоритет розуму і стійкості (Камінгс, 2010), часто ототожнювали з сучасною стосується архетипів і міфології, що азійському скаргою дракона (в античній міфології) цивілізації – античний філософ XVII ст. Той же архетип деспотичної держави і стосунки з іншими людьми і дракона. Найвиразніший архетип – Східній Азії і, зокрема, в цьому контексті пов'язують вставлені виступає там символ істоти був пов'язаний з драконом, типичного характеру, оскільки логічні образи (Тіама

вони постають збагаченими попереднім досвідом. Нові форми цих моделей можуть відрізнятись засобами вираження, але структурно продовжують зберігати свої базові принципи організації (Кримський, 2008, с. 303–306). Такі базові принципи ми можемо виявити в основі стародавнього Єгипту, Ацтекської імперії, Османської імперії, Золотої орди, СРСР, Китаю протягом усієї історії (азійський спосіб виробництва), з одного боку, та морських цивілізацій фінікійців, Венеціанської республіки, Британської імперії, США (грошова цивілізація), з іншого. Ці дві моделі, знаходячись ніби поза часом, знову і знову відтворюються людьми у різних частинах світу, засвідчують, що їх пізнання дозволить зрозуміти не лише минуле і сучасне, але й виявити контури майбутнього (Грушко, 2014, с. 66).

Причини однотипних моделей організації людей у складні форми співжиття варто шукати у несвідомій сфері людської психіки. Зокрема, К.Г. Юнг відкрив для сучасної науки світ колективного несвідомого і виявив, що міфи можна розглядати, як своєрідні вікна у непідвладну людській волі реальність, яка здійснює прихований вплив на діяльність і поведінку людей та великих суспільних груп, формуючи своєрідні соціальні рефлекси. Усвідомлені психічні сили людського несвідомого постають у міфології як боги-архетипи, кожен з яких виступає фактором, що спроможний впливати на поведінку людей (Юнг, 2013, с. 38). Зокрема, якщо розглядати Античну міфологію, то найбільш показовими прикладами богів-архетипів, чії соціальні функції вже не раз проаналізовано, можна назвати Діоніса та Аполона. Діоніс виступав богом (архетипом) простих людей і одночасно символізував владу біологічної природи над людьми, а Аполон – аристократії і символізував контроль над природними інстинктами, пріоритет розуму, а в соціальному житті – домінуючу роль у суспільстві (Камінгс, 2010, с. 40–42). Зокрема, монархів у різних куточках світу часто ототожнювали (порівнювали) із сонячними богами (Сонцем). Що стосується архетипів цивілізаційних моделей, що розглядаються, то очевидно, що азійському способу виробництва досить точно відповідає образ дракона (в античній міфології – Тифон, у Біблії – Левіафан), а грошовій цивілізації – античний Меркурій, біблійний Мамона. Зокрема, англійський філософ XVII ст. Томас Гоббс у своєму творі «Левіафан» для позначення деспотичної держави, що прагне контролювати кожну людину, її майно, стосунки з іншими людьми, її думки тощо використав біблійну назву дракона. Найвиразніший образ дракона на сьогодні можна зустріти у Південно-Східній Азії і, зокрема, у Китаї, символом якого він є. У Китаї з драконом пов'язують встановлення порядку у первісному хаосі і одночасно він виступає там символом імператорської влади. Швидше всього, культ цієї істоти був пов'язаний зі створенням перших держав ієрархічно-деспотичного характеру, оскільки в інших ранніх державах зустрічаються аналогічні образи (Тіамат у Шумері, Апоп у Єгипті, Кетцалькоатль – божество

в образі крилатого змія в ацтеків тощо). У свою чергу, архетипом грошової цивілізації у древній Сирії виступав бог Мамона, ім'я якого в перекладі означає «скарб», у древніх греків бог багатства називався Плутосом (звідси – «плутократія» – влада багатства). Певний час він ототожнювався з Плутоном – володарем багатства земних надр. Ще одним архетипом, відповідальним в античних греків за багатство, був Гермес – бог торгівлі, у древніх римлян – Меркурій, чие ім'я походить від слів «товар», «торгувати», від чого пішли сучасні терміни – «меркантильний», «меркантилізм». У древніх слов'ян відповідальним за багатство, худобу, торгівлю виступав бог (архетип) Велес (Катасонов, 2013, с. 156–159). Древнє язичництво, здавалось би відійшло у минуле, проте психічні сили людського несвідомого після зруйнування ідолів, нікуди не зникли і продовжують діяти у суспільстві у формі соціальних та особистих факторів, тобто причин, чи рушійних сил процесів, які визначають їх характер. Тут доречно звернути увагу, що з приводу термінів не сперечаються, а домовляються. Древнім було зручніше те, що у сучасній секуляризованій науці називають «факторами», називати «богами», але ж від зміни назв природа позначуваного не змінюється. Ймовірно, що древня міфологія зможе допомогти нам зрозуміти ще не одне сучасне суспільне явище і логіку його розвитку.

Ці два способи організації людської цивілізації проіснували поряд не одне тисячоліття, довівши протистояння до апогею у ХХ ст., коли вони саморганізувались у два табори – соціалізму і капіталізму. Поразка соціалізму (азійського способу виробництва) здавалось мала б остаточно завершити історію централізованих держав, в яких одноосібно, з одного центру, управляється життям усіх членів суспільства, що було притаманно для перших держав. І місце страху перед обожненими вождями по всій планеті мав би зайняти нерепресивний заохочувальний стимул – гроші, які спроможні непомітно для широких людських мас направляти їх діяльність у корисне для суспільства русло. Однак події, після краху соціалізму засвідчили відродження азійської моделі у новому форматі – державного капіталізму, в якому державні чиновники, контролюючи владу, одержали можливість капіталізувати свої посади у власність: чим вища посада – тим власниками більш вагомих активів ставали чиновники та наближені до них.

Особистий успіх у цій системі залежить не від якості і корисності виробленої продукції чи наданих послуг, а від доступу до контролю за фінансовими потоками та експлуатації природних ресурсів. А це, у свою чергу, залежить від вагомості займаних посад чи впливу на посадовців. Збережена від часів кривавої «культурної революції» репресивна державна машина сучасного Китаю ще змушує економіку цієї країни працювати на державу і суспільство, а ось в РФ, у другій за масштабами постсоціалістичній країні, відбулось формування якісно нової панівної еліти, яка представляє собою сплетене в єдине ціле: правлячий бюрократичний клас, пра-

цівників спецслужб та національного світу, що з якої котрої потрапили у її і

РФ, як найбільша на формування аналог торі. Однак в силу те впливу, у нього ззовні але одночасно і нові і ють у суперечність з ною реальністю. Тут економічно, психолог самі навчилися без її відно орієнтуються на цію впливу на їх житті світу сприйняття мож маних суспільством кількість таких людей

Грошова цивілізація лась пізніше централізаці силовому примусі соці інтересів широких вер суспільства і характер А тому конфлікт між ційних смислів, до як змагаються методи де багато в чому ідентич власна безпека. Прост достатності, здатність для одних мотиваторів прагнення самореалізаці соціумом, навіть якщо повідальність за своє суспільство у цьому в ходу на новий цивілізаці не лише колишньої мотції, власної корупції у своїх руках економі які не готові брати ві ініціативу, почати пра Очевидно, що перемог над ідеєю людини-гвігим, але не останнім е

цівників спецслужб та інших силових органів, олігархію та верхівку кримінального світу, що зуміла узурпувати владу над цією країною, ресурси котрої потрапили у її повне розпорядження.

РФ, як найбільша країна, що утворилась після розпаду СРСР, вплинула на формування аналогічних політичних режимів на пострадянському просторі. Однак в силу того, що цей простір не ізольований від зовнішнього впливу, у нього ззовні проникають не лише товари, культурний продукт, але одночасно і нові ідеї, способи соціальної самореалізації, котрі вступають у суперечність з пануючою тут соціальною, політичною та економічною реальністю. Тут з'являється все більше людей, які відчують себе економічно, психологічно незалежними від інститутів держави, оскільки самі навчилися без її допомоги розбудовувати своє благополуччя і відповідно орієнтуються на збереження та розширення власних свобод, мінімізацію впливу на їх життя влади. Формується незвичне для посттоталітарного світу сприйняття можновладців, не як намісників Бога на Землі, а як найманих суспільством і підзвітних йому менеджерів. Зокрема, критична кількість таких людей сформувалась у таких країнах, як Грузія та Україна.

Грошова цивілізація, утверджена сьогодні на Заході, історично з'явилась пізніше централізованих ранньокласових держав, що базувалися не на силовому примусі соціальних низів верхами, а на рушійній силі особистих інтересів широких верств суспільства, очевидно, є ознакою більш зрілого суспільства і характеризує вищий особистісний розвиток його членів. А тому конфлікт між ними слід розглядати не як конфлікт різних цивілізаційних смислів, до яких можна віднести релігійні, а як до «вікових», де змагаються методи досягнення результату. Адже цілі скажімо РФ і США багато в чому ідентичні: влада (вплив), гроші (багатство, благополуччя), власна безпека. Просто рівень соціальної зрілості (відповідальності, самодостатності, здатності до самоорганізації) населення США і РФ відмінна: для одних мотиватором є заохочення, стимулювання особистого інтересу, прагнення самореалізації, а для інших – примус, страх залишитись поза соціумом, навіть якщо він репресивний та самостійно почати нести відповідальність за своє життя (Донченко, Романенко, с. 122–125). Українське суспільство у цьому контексті сьогодні переживає болісний процес переходу на новий цивілізаційний щабель (або вікову групу), долаючи спротив не лише колишньої метрополії, зацікавленої у збереженні існуючої ситуації, власної корумпованої бюрократії та олігархії, що монополізувала у своїх руках економіку країни, але й значної частини рядових громадян, які не готові брати відповідальність за своє майбутнє на себе, проявляти ініціативу, почати працювати над собою, щоб відповідати вимогам часу. Очевидно, що перемога над тоталітаризмом комуністичної влади, а згодом над ідеєю людини-гвинтика в общині-державі, були лише першим і другим, але не останнім етапом трансформації посткомуністичних суспільств.

Без становлення вільних і відповідальних за свої вчинки і власне життя особистостей, які б могли складати критичну частину суспільства, перехід соціуму у нову якість буде неможливим. Цей перехід успішно пройшли народи Центральної Європи, значною мірою, через нетривалий і дещо м'якший період тоталітаризму. Але, очевидно, що з просуванням на Схід зміни будуть даватись все важче, і рано чи пізно поширення простору свободи вільних людей, який утверджується з поширенням грошей, як головної регулюючої сили, буде зупинено не стільки тиранами, ідеологіями, скільки пануючою більшістю, члени якої по-одиноці не спроможні конкурувати у сучасному світі, де лише особисті професійні якості відкривають можливості успішної соціальної самореалізації. Простір свободи розшириться, проте азійська модель приросте за рахунок молодих амбітних народів, які, не маючи глибокої традиції розвитку власного суспільства, будуть намагатись компенсувати цей дефіцит волонтаристичним силовим наступом проти багатостолітнього досвіду більш зрілих націй. Що ж стосується українського суспільства, то його сучасний стан найбільш близький до того, в якому перебував єврейський народ (очевидно, архетиповий сценарій), коли виходив з єгипетського рабства (тоталітарного СРСР) і довго йшов пустелями (символічний образ криз), перш, ніж добратись до «Землі Обітованої» (ефективно функціонуючого суспільства).

Процеси, що розгортаються у суспільстві є проекцією психічних процесів людей, що формують відповідний соціум. Визначальний вплив на доленосні рішення і дії зумовлюють не логічні аргументи, які можуть мотивувати лише тих, хто готовий їх сприймати (такі переважно в меншості), а бачення кожним членом суспільства своєї особистої перспективи чи близьких для нього людей. Коли люди бачать у пропонованих змінах загрозу втратити те, що мають, і непевність змін на краще у своєму житті, то вони триматимуться старого, звичного, навіть якщо будуть усвідомлювати його як «зло».

Сформована традиція, сила звички, «соціальні рефлексії», відкладені у колективному несвідомому у формі архетипів можуть утримувати суспільство дуже міцно під своїм впливом протягом життя багатьох поколінь. Розрив з традицією, звичкою, старим архетипом означає відмову від інструментів, які допомагали людям виживати протягом багатьох століть, а тому цей процес є вкрай складним для окремої людини і надскладним для соціуму. Нові навички виживання, нові звички, нові архетипові моделі поведінки змушують людей починати будувати своє життя з початку, а соціальний ріст – з нуля. Якщо ж розглядати цей процес у масштабах соціуму, то спостерігається процес вичленення з безликої маси самостійно мислячих індивідуальностей, які на першому етапі протиставляють себе інертній більшості, яка лише рефлексивно реагує на команди зверху. Коли нових людей з'являється критична кількість, то вони породжують солідар-

не суспільство, що у досягненні важливої звички закріплюють і одноразова акція, а прі» боги-архетипи і ут

Бібліографія

- Аттали Ж.: *Краткая ис*
 Бжезінський З.: *Велик*
 -Франківськ: Лілея-
 Грушко В.: *Міста у ку*
просторів та зон і
 записки ТНПУ ім. І
 Донченко О., Романен
 Донченко, Юрій Ро
 Льїн В.В.: *Фінансова ци*
 Каммингс С.: *Реконстр*
 тарний Центр, 2010
 Катасонов В.Ю.: *Кати*
 В.Ю.Катасонов. - М
 Кримський С.Б.: *Під сис*
 -Могілянська акаде
 Юнг К.Г.: *Архетипи і к*
 бія, 2013.

CONFRONTING MODE OF PRODUC

The article reveals the
 nal systems based on a fur
 Thalassocracy and telluroc
 terms of economy). There
 rity of the existing member
 sted for thousands of years
 mic structures and technol
 chological background to t
 collective unconscious, a ki

Keywords. Asian mode c
 unconscious

не суспільство, що усвідомлює свій інтерес, потребу узгоджених дій задля досягнення важливої для всіх спільної мети. Нові навички виживання, нові звички закріплюють нові архетипові моделі поведінки. Така перебудова не одноразова акція, а потребує певного часу, поки остаточно відіміруть «старі» боги-архетипи і утвердять своє панування «нові».

Бібліографія

- Аттали Ж.: *Краткая история будущего* / Жак Аттали – С.Петербург: Питер, 2014.
- Бжезінський З.: *Велика шахівниця* / Збігнев Бжезінський – Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000.
- Грушко В.: *Міста у культурно-сесіотичному процесі формування геополітичних просторів та зон підвищеної напруги* / Віктор Грушко – Тернопіль: Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка, серія: географія № 2 (випуск 37), 2014.
- Донченко О., Романенко Ю.: *Архетипи соціального життя і політика* / Олена Донченко, Юрій Романенко – К.: Либідь, 2001.
- Льїн В.В.: *Фінансова цивілізація* / В.В.Льїн – К.: Книга, 2007.
- Каммингс С.: *Реконструкція стратегії* / Стивен Каммингс – Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2010.
- Катасонов В.Ю.: *Капитализм. История и идеология денежной цивилизации* / В.Ю.Катасонов. - М.: Институт русской цивилизации, 2013.
- Кримський С.Б.: *Під сигнатурою Софії* / Сергій Кримський – К.: Вид. дім «Кисво-Могилянська академія», 2008.
- Юнг К.Г.: *Архетипи і колективне несвідоме* / Карл Густав Юнг – Львів: Астролябія, 2013.

Summary

CONFRONTING OF MONETARY CIVILIZATION AND ASIAN MODE OF PRODUCTION ON ARCHETYPE LEVEL OF COLLECTIVE UNCONSCIOUS

The article reveals the psychological mechanisms of the two most common civilizational systems based on a fundamentally different way of organizing society who were called Thalassocracy and tellurocracy (Asiatic mode of production and monetary civilization in terms of economy). There are proving of existence of connection between the level of maturity of the existing members of society and civilization system. Due to the fact that they existed for thousands of years and each can successfully adapt to all the new social and economic structures and technological methods of production, justified the existence of the psychological background to their base, where the leading role played by the archetypes of the collective unconscious, a kind of invariants on which time has no effect.

Keywords. Asian mode of production, monetary civilization, archetypes, the collective unconscious.